

VÁGYAKOZÁS

Szárnycsapásaiban a megérkezés nyugtató érzésével fészkére szállt egy madár. A vörösbe hajló alkonyi ég s a végtelenbe fűrődő jegenyesor gótikus orgonája oly fenséges látványt nyújt, hogy ha nem a természet maga volna, giccsesnek érezném. Odább, a folyó túlsó partján kis erdő húzódik, valóságos madárparadicsom. Fészek fészkek mellett, a fákon fenn és lenn a rekettetésben, tekintettel is nehéz egybefogni, hát még megszámlálni!

És micsoda változatosság! Az egyik alig öklömnyi, a másikban tán még egy csecsemő is elférne. Emesz bársonyosan puha, amaz durva szövésű, némelyik igazi mesetermő, olyik meg egyszerű tákolmány. Mégis mindegyiknek ugyanaz a rendeltetése: otthon, ahova a levegőég urai mindig hazatérnek.

A fészek: otthon, ismételtetem magamban. Milyen egyszerűen hangzik, mégis milyen mélységeket sejtet! Tamási Áron szerint az ember élete egzisztenciálisan összefügg az otthonnal. Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne. És ha már a világon vagyunk, valahol otthon is kell(ene) lennünk benne.

Az otthon az emberélet méltóságának a feltétele. Csak az a világ igazán emberi, amely lakóinak otthona is. Az otthonhoz való jog egyetemleges és elidegeníthetetlen, már csak ezért sem változtatható senki előjogává. Mindazáltal hányszor volt úgy a történelemben, hogy az erőszakká durvult túlerő nemcsak az egyes embert, hanem egész közösségeket, kisebbségeket, népeket lökött odább-odább, üzött el, nem egyszer végérvényesen otthonukból. Hogy aztán - bumerángxként visszaütve - az üzöböl üzött legyen...

Bár a történelem nem fukarkodott esetekkel „bizonyítani”, hogy az ellenállhatatlan erőszak hívja életre az úgymond legmagasabb rendű jogot, az erőszak heroizálása sohasem vezetett jóra. Vajon remélhetjük-e, hogy - ha mégoly lassan, nehézkesen is - az erőszak felől a moralitás irányába mozdul a világ? Remélhetjük-e, hogy a túltáplált - akárcsak potenciális - erőszak végül ugyanarra a sorsra jut, mint a túlságosan felfújott léggomb: önmagát teszi lehetetlenné, megsemmisül?

Úgy harmadfélszáz évvel előbb Helvétius úgy vélte, hogy ki-ki saját körülményeinek és neveltetésének a terméke. Ahhoz, hogy az ember maximálisan kibontakozhasson, szüntelenül javítani kell az életkörülményeit. Hogy ne védtelen kiszolgáltatottnak tudja, hanem valóban otthon érezze magát a világban.

Melyik világban? - kérdezzük önkéntelenül, mert a költő arra figyelmeztet, hogy „Egész világ nem

a mi birtokunk”. Bizony nem! Talán azért is érezzük hatványozottan a magunkénak szűkebb pátriánkat, azt a helyet, ahol világra jöttünk.

Ami virágnak a napfény, folyónak a meder, fának a föld, az lehet nekünk a tájék, ahol világra eszméltünk: éltető erő, nyugtató bizonyosság. Gyermeki tisztán cseng ott fülünkben a szó, marasztalóbban bólintanak felénk a körbe futó dombok, még a szél is szelídebb, ha netán csípősebben fúj is.

Vajon magunkban hordozzuk az otthonunkat is úgy, mint a génjeinket? Lehet. Legalábbis átvitt értelemben. Hisz szűkebb pátriánk, jóval azelőtt, hogy utunkra bocsátott volna, belénk gyúrt egyet-mást az otthoni fűszerekből, sajátossá téve észjárásunkat, különös ízt s szint adva egyéniségünknek.

De az otthon nemcsak az a hely, ahol lehajthatjuk a fejünket. Mert mit ér a puha vánkos, ha a zavartalannak tűnő csend mélyén nyugtalanság feszül, vagy félelem él a lélek mélyén?

Csak a szeretet csendjében születhet meg az igazi nyugalom csendje s békéje, ahol a vágyakozó lélek szabadon szárnyalhat, nem kell fázósan magába fordulnia, mint a beteg kutyának pállott vackán.

A költő és filozófus Novalis szerint a bölcsélet: honvágy. Milyen igaz! Hisz mi más is lenne az életünk, mint örökös otthonkeresés (magunk keresése) és nem szűnő remény, hogy meg is találjuk. Mennyire más az ilyen teljességre törő csillapíthatatlan vágy, mint az a sztoikus beletörődés, melyben már annyi tűz sem maradt a valamikori lángolásból, hogy még egy utolsót lobbanjon a lélek.

A végtelen tereken bolyongó, a mindenség titkát és benne önmagát kereső költő-filozófus háborítatlan csendjének hullámverése mintha egészen idáig érne...

Állok a rezzenetlen csendben. Az ég peremén hideg fényvel szálló nagy impresszionista, elunva játékát, lassacskán egyhangú szürkével vont a beesteledett. Egy-egy elkésett madár igyekszik még szellős fészkére, egyébként háborítatlan nyugalom van.

Állok a rezzenetlen csendben, s egyszer csak végig fut rajtam valami nosztalgikus borzongás.

Lelkem a szeretet fészek melegére, otthonra vágyik!...

